

HØRING OM JUSTERING AV HOVEDGUDSTJENESTEN OG ALMINNELIGE BESTEMMELSER

Sinsen menighet – 10. april 2018

Høringstema 1

a) I vår menighet har gudstjenestereformen gjort at gudstjenestefeiringen har blitt enda rikere på fylde enn tidligere, både fordi flere har blitt involvert i gudstjenestene (flere faste medliturger og større bruk av konfirmanter, barn og folk fra dåpsfølgene) og fordi vi har innført nye liturgiske ledd som evangelieprosesjon og «stort er troens mysterium». Disse endringene, holdt sammen med bruken av enklere tilgjengelig musikk til flere av de liturgiske leddene, har gitt vårt gudstjenesteliv et løft.

b) Alt ved gudstjenestereformen som har bidratt til en sterkere grad av involvering mener vi er av det gode. Mens alt som har bidratt til fremmedgjøring mener vi er problematisk.

Gjør man forandringer i liturgien vil det naturlig nok føre til at en del opplever seg fremmedgjort, før den nye liturgien får satt seg. Men nå, som vi har levd såpass lenge med den nye liturgien, skulle det ikke være så vanskelig å påvise om det er forhold knyttet til 2011-reformen som fortsatt oppleves fremmedgjørende. Vårt hovedankepunkt mot 2011-liturgien er at det kan oppleves fremmedgjørende med så mange ulike varianter av liturgisk tekst og musikk i det ganske land.

c) I mange menigheter er potensialet stort knyttet til å involvere stadig nye grupper i menighetenes nærmiljø i gudstjenestefeiringen. Kirkerådet bør gå enda tyngre inn for å forløse større involveringsiver og -kunnskap.

I tillegg trenger vi lokalmenighetene hjelp med å holdes sammen, ved at ordene som vi som gudstjenestebrukere skal si i liturgien er mest mulig ens over hele landet, og i stor grad også bevegelsene og handlingene som følger med gudstjenestefeiringen. På denne måten unngår mange å kjenne på en unødvendig fremmedgjøring når vi kommer til en ny kirke; derimot får vi kjenne på gjenkjennelse.

Samtidig ønsker vi å beholde dagens mulighet for å feire ulike typer hovedgudstjenester.

d) Vi ser at det i vår kirke er behov både for å feire ulike hovedgudstjenester ved siden av den fulltonende høymesse-formen. De viktigste alternative hovedgudstjenestene hos oss er våre månedlige familiegudstjenester, men vi har også lagt inn i vår årssyklus månedlige temagudstjenester. Av særskilte forenklede hovedgudstjenester som vi tror vil berike gudstjenestelivet over det ganske land, gjerne feiret som kveldsgudstjenester, kan nevnes Taizé-gudstjeneste, Iona-gudstjeneste, Thomas-messe og Mukula-messe.

Høringstema 3

a) Vi støtter forslaget. Vi liker godt at kirkerommet er åpent en god stund (minst en halv time) før gudstjenesten begynner. Vi vil i størst mulig grad tilstrebe at alle forberedelser er slutført når det er et kvarter igjen før oppstart. Vi liker at mennesker kan komme og sitte i stillhet uten vesentlige

forstyrrelser i korpartiet dette siste kvarteret, men ønsker samtidig å ta best mulig imot de som kommer til kirken – ikke bare med stille nikk, men også med vennlige ord.

b) Vi synes foreberedelses-punktet fungerer fint, og vi bruker dette nesten ved alle gudstjenester. Vi støtter presiseringen av ordene som skal avslutte de korte forberedelsesordene.

c) Vi støtter at det bestemmes en rekkefølge på hva som bæres først og sist inn i en evt. prosesjon slik at dette blir likt overalt. Likevel anbefaler vi bruken av ordet «normalt» i slike anvisninger, da alle skjønner at det fra tid til annen vil dukke opp anledninger da det er behov for tillemperinger i forhold til den orden vi har til vanlig.

På samme måte ønsker vi at alle kirker i landet skal bruke den samme skikk omkring rigging av prosesjonsfølge ved f.eks. barnedåp; at det kun er barnets foreldre, evt. erstattet av én eller to andre representanter fra dåpsfølget som går inn i prosesjonen (og ikke alle fadderne, slik dette skjer i enkelte kirker – forskjeller på disse områdene skaper uklarhet og stadige ønsker om tilrettelegging i tråd med det «nabokirken har begynt med»)

Når det gjelder spørsmålet om menigheten skal stå under inngangs- og avslutningssalmen mener vi at det her bør hete «normalt står menigheten alltid under inngangssalmen». Typiske unntak fra denne regelen vil være gudstjenesten på langfredag, enkelte stille gudstjenester der en solist synger første salme alene osv.

d) De fleste gangene vi i kirken har undervisning om hvordan en gudstjeneste er bygd opp, snakker vi til barn eller ungdom – ikke fullt så ofte til voksne. For barn og ungdom oppleves det mer naturlig at vi har «inngangsord» i begynnelsen av en gudstjeneste, rett etter inngangssalmen, enn at noen skal komme med en «hilsen». Så vi anbefaler ikke en navneendring av dette leddet.

Videre opplever vi det naturlig at presten sier «vel møtt til gudstjeneste på Søndag» eller tilsvarende ord, selv om det også har blitt sagt en eller annen form for «vel møtt» og «dagen i dag er søndag» under forberedelses-ordene. Vi mener at det er viktig at det første som sies i forberedelsesordene er en eller annen form for velkomstord, og at det også er fint at presten uttrykker glede over å tre inn i dialogen med menigheten denne dagen. Vi vil anbefale at presten alltid bruker tid på å forberede noen tolkende inngangsord som gjør det lettere for dem som sjelden kommer til kirke å justere mottakerapparatet i forhold til det som ligger foran.

e) Vi støtter en mer fleksibel ordning, slik at en kan veksle fra søndag til søndag om en bruker inngangsbønnen (vi anbefaler dette navnet på bønnen istedenfor «samlingsbønnen» - jfr. begrunnelsen i pkt. d) eller dagens bønn.

Vi liker godt at inngangsbønnen, når denne og ikke dagens bønn velges, bes av alle i fellesskap.

f) Vi ønsker ikke å låse liturgen til å måtte bruke den foreslåtte innledning til syndsbekjennelsen. Derimot ønsker vi at liturgen er fri til å innlede på litt ulikt vis, så lenge disse ordene avslutter innledningen «La oss bøye oss for Gud og be om tilgivelse» (altså ikke «bekjenne våre synder»). Vi har god erfaring med å introdusere syndsbekjennelsen på følgende måte: «I Guds ord står det skrevet at dersom vi bekjenner våre synder for ham, er han trofast og rettferdig, så han tilgir oss syndene og renser oss fra all urett. La oss derfor bøye oss for Gud og be om tilgivelse.» Men vi ser også for oss følgende formulering som en god intro til syndsbekjennelsen: «I Guds ord heter det: Så langt som øst er fra vest tar han syndene våre bort fra oss. La oss bøye oss for Gud og be om tilgivelse.»

i) Vi mener at muligheten for å bruke Dagens bønn allerede er styrket ved at det gis mulighet for å veksle mellom å bruke inngangsbønnen/ samlingsbønnen og Dagens bønn (jfr. 3 e). Dagens bønn bør fortsatt være valgfri.

Høringstema 4:

a) Enig

b) Fint

c) Vi støtter at Hallelujaomkvedet innføres som en normalordning i hovedgudstjenesten, men vil presisere at det utvilsomt må finnes unntak fra denne regelen – f.eks. på dager som langfredag og enkelte temagudstjenester, der opplegget rundt tekstlesning, evangelielelesning og preken er lagt opp på en form som bryter med den vanlige. Dette vil også gjelde en del familiegudstjenester der man i mange kirker leser en av lesetekstene fra lesepulten på vanlig måte før prekenteeksten framføres som en dramatisert eller fortalt historie for barna, gjerne dratt ut i tid, slik at evangeliefortellingen blir uløselig vevd sammen med prekenen.

d) Støttes

i) Dette forslaget om å fjerne muligheten for å kombinere nattverd og bønnevandring vil vi i høyeste grad advare mot, da denne ordningen har vært en god løsning på flere behov som mange menigheter har:

Vi ønsker at det skal være mer bevegelse og mulighet for interaksjon i våre gudstjenester, og erfarer at en bønnevandring er viktig både for barn og voksne, i forhold til fritt å kunne bevege seg omkring i kirkens rom, oppsøke ulike stasjoner, se andre bønne-vandrere i øynene, kanskje veksle noen ord, kanskje snakke med barn langs løypa om det som skjer.

Vi opplever at vi gjennom bønnevandringene gir rom for et større teologisk og personlighetsmessig mangfold – rett og slett får gitt flere mennesker noe av det de ønsker seg og trenger når de kommer til kirken.

Vi ønsker å bygge ned terskelen for deltakelse i nattverdhandlingen, og erfarer at bønnevandringen gir en kjærkommen mulighet både til å flykte unna den beklemte situasjonen det er å sitte igjen i benken mens de andre går fram, samtidig som vi flere ganger har erfart at mennesker som har vært ute på vandring har endt opp ved nattverden, m.a.o. det å ta del i handlingen/ vandringen i rommet, gjør det mer naturlig at en også tar del i nattverdhandlingen – «når en først er så godt i gang»

Vi vet at mange menigheter er svært restriktive i forhold til å la gudstjenestene vare mer enn 75 minutter. Skal en klare dette vil det sjelden (i alle fall med dåp) være tid nok til å ha plass til både en nattverdhandling og en bønnevandring i samme gudstjeneste, og da vil konsekvensen ganske sikkert bli at det vil finne sted færre bønnevandringer i kirkene framover. Dette mener vi vil være et stort tap for kirken.

Endelig vil vi påpeke at det å skulle begi seg ut på vandring to ganger gjennom kirkens hovedgudstjeneste – først for å oppsøke ulike bønnestasjoner og dernest for å oppsøke nattverdbordet – vil for en del mindre kirkevante mennesker oppleves som en dublett. Mange vil reagere negativt på en slik vedvarende oppstyking av det faste (vi synes vi hører frustrasjonen mellom benkeradene: «kan vi ikke snart bli ferdige nå?»).

Høringsspørsmål 4:

Vi opplever at vi vil miste noe vesentlig ved å ta overskriften Forbønn ut av de fem-leddede strukturen vi har i dagens gudstjenesteordning. Forbønnen utgjør sammen med kunngjøringene og takkofferet gudstjenestens tydelige «utover-fokus»: Her hører vi om ting som skal skje og vi informeres om prosjekter som vi kan være med å gi penger til, og vi samles i bønn for gode ting og forhold som vi trenger å stå sammen om, samtidig som vi ber for alle dem som er i nød og trenger Guds og vår hjelp og støtte.

Ved at Forbønn er et av de fem ordene som på enkleste vis forklarer hva en gudstjeneste er, så får bønnen sin rettmessige plass som noe av det viktigste som skjer når menigheten samles – jfr. Apg.2,42: «De holdt seg trofast til apostlenes lære og fellesskapet, til brødsbrytelsen og bønnene».

Vi ønsker at det i starten av rubrikken under romertall II Ordet skal nevnes muligheten for at man på dette punktet i gudstjenesten, like etter Gloria, evt. like etter dåpen, innfører et fast ledd for barna, kalt «Samtale med barna» eller «Barnas hjørne». Her kan man først synge et vers eller to av en barnesang. Så åpnes skattkista og en henter fram en ting som har ligget gjemt der, før det finner sted en kort samtale mellom barna og presten, eller barna og en søndagsskolelærer/ forelder. Etter en kort samtale eller et par spørsmål, synger man barnesangen en gang til, før barna enten går til søndagsskolen sammen eller setter seg tilbake i benken.

Høringstema 5

a) I Sinsen kirke har vi som ordning at vi ca. tre søndager i måneden mottar nattverden gjennom ordningen med intinksjon, der vi alltid dypper oblaten i vinen, mens vi omkring én søndag i måneden kneler på alterringen og mottar vinen i beger. Vi liker godt denne ordningen og vekslingen og erfarer at det er lite fokus i menigheten på at vi oftere burde ha gitt tilbud om å ta imot brød og vin fra alterringen. At i alt er det faktisk flere seniorer som har påpekt det positive ved å slippe å måtte gå opp i koret og knele ved alterringen, pga kroppslige utfordringer, enn de som har påpekt det negative med ikke å motta nattverden framme ved alteret så ofte.

I Sinsen kirke har vi aldri prøvd å motta vinen i beger etter at vi stående har tatt imot brødet. Vi er ikke avvisende til å kunne prøvde ut dette, men er betenkte over å få en praksis som ikke er entydig og lik overalt, knyttet til dette å motta nattverden stående.

b) Vi mener at uttrykket «din herlighet» bør beholdes.

Videre ønsker vi at ordet «kropp» alle steder i liturgien skal erstatte ordet «legeme», likeså at «beger» skal erstatte «kalk»

c) Det bør understrekes at takkofferet også står i nær sammenheng til forbønnen. Dersom forbønn beholdes som en egen del av gudstjenesten, må det gå tydelig fram at takkofferet ikke bare innleder nattverden, men også naturlig avslutter forbønnsdelen, med sitt naturlige utoverfokus. Dersom forbønn forsvinner som en egen del i gudstjenesten, bør en vurdere om forbønn hører naturlig sammen med offer som innledning til nattverden, snarere enn til ordets liturgi. Dette kan også begrunnes i den liturgiske tradisjonen helt tilbake i antikken.

e) Vi ønsker å beholde den enkle formuleringen som brukes når vi velsigner barn som ikke skal ha nattverd, og vi ønsker å ha muligheten til å bruke «Gud» istedenfor «Herren»: «Gud velsigne deg og bevare deg».

f) Vi mener at den siste av de fire takkebønnene etter nattverden bør språkvaskes:

«... Hjelp oss å høre det ropet som du har hørt, og se den nøden som du har sett, og å elske vår neste som oss selv.»

Høringsspørsmål 7:

Vi ønsker å beholde muligheten for at presten kan komme med egne utsendelsesord.

I Sinsen kirke er følgende utsendelsesord mye brukt: «Gå i fred – som Guds elskede barn. Følg Jesus!»